

Ministerie van Financiën
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directoraat-Generaal Fiscale Zaken
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Bezoekadres
Overgoo 13
2266 JZ Leidschendam

Postadres
Postbus 262
2260 AG Leidschendam

070 - 337 62 00
info@cbl.nl

Datum 6 juni 2024

Betreft Reactie contourenbrief gedifferentieerde verbruiksbelasting

Via deze weg reageert het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) graag op de internetconsultatie 'Contourenbrief verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken op basis van suikergehalte'. Het CBL is de branchevereniging van supermarkten en foodservicebedrijven in Nederland.

De contourenbrief schetst de opties en scenario's voor de overgang van de huidige verbruiksbelasting met een vaste heffing over alcoholvrije dranken, naar een gedifferentieerd systeem waarbij de tarieven afhankelijk zijn van het suikergehalte van alcoholvrije dranken. De contourenbrief geeft verder een overzicht van verschillende scenario's en bijbehorende tariefindicaties.

Beleidsdoelen moeten goed zijn uitgewerkt

Vooropgesteld zijn belastingen en heffingen een politieke keuze die alleen tot stand kan komen na een brede maatschappelijke afweging van alle belangen door de gekozen volksvertegenwoordigers. Het CBL constateert de keuze van het demissionaire kabinet om de huidige verbruiksbelasting opnieuw in te richten om gezondheid te bevorderen. Dat is een extra doelstelling ten opzichte van het huidige beleid, waarbij de huidige verbruiksbelasting vooral een budgettair doel heeft. Het demissionaire kabinet voegt hier nu expliciet een gezondheidsdoel aan toe. Het is essentieel dat de beleidsdoelen voldoende zijn uitgewerkt om het vertrouwen van de consument te behouden. De huidige opzet van de verbruiksbelasting leidde er eerder toe dat gezonde alternatieven als mineraalwater ook onder de belasting vielen. Zulke maatregelen ontmoedigen in eerste instantie juist gezondere keuzes en werken contraproductief.

Het CBL vindt dat het gezondheidsdoel boven het budgettaire doel moet staan. Het is dan ook goed dat gezondheid nadrukkelijk wordt meegenomen in de contourenbrief. Tegelijkertijd constateert het CBL ook dat het demissionaire kabinet uitgaat van budgetneutraliteit in alle vier scenario's. Dat kan mogelijk op gespannen voet komen te staan met het gezondheidsdoel, waarbij één van de twee beleidsdoelen ondergeschikt kan raken. Het CBL heeft de voorkeur om het gezondheidsdoel leidend te laten zijn. Daarbij moet een gedifferentieerde verbruiksbelasting zijn gestoeld op een degelijk uitgewerkt beleidskader, waarbij belanghebbenden mogen uitgaan van duidelijke, eerlijke en stabiele regelgeving.

Gezondheidsdoel

Op basis van de contourenbrief vraagt het CBL zich af of het gezondheidsdoel van een gedifferentieerde verbruiksbelasting niet breder moet worden behandeld dan enkel de suikerconsumptie. De contourenbrief en de verschillende scenario's gaan enkel uit van het suikergehalte van alcoholvrije dranken. Hierin zit een belangrijke nuance. Het is essentieel om mee te wegen dat sommige dranken met enkel natuurlijke suikers goed passen binnen een gezond consumptiepatroon. Zo bevat een glas zuivelmelk naast natuurlijke suikers ook calcium, een belangrijke voedingsstof voor kinderen en volwassenen. Halfvolle melk is dan ook opgenomen in de Schijf van

Vijf.¹ Ook zuivelvervangers met enkel natuurlijke suikers kunnen goed passen in een gevarieerd – en bovendien duurzaam – consumptiepatroon. Pure vruchten- en groentesappen kunnen weliswaar natuurlijke suikers bevatten, maar bevatten soms ook vitaminen of andere voedingsstoffen. Al deze nuances moeten goed worden meegenomen in de verdere uitwerking van een gedifferentieerde verbruiksbelasting. Voor het beleidskader is de vraag of de verbruiksbelasting draait om het ontmoedigen van alle suikerhoudende alcoholvrije dranken, of om deze gestelde nuances mee te nemen en het gezondheidsdoel breder in te stellen.

Definities

Het is belangrijk dat het gezondheidsdoel zorgvuldig wordt uitgewerkt met duidelijke definities. Er moet bijvoorbeeld goed gekeken worden naar een mogelijk onderscheid tussen natuurlijke en toegevoegde suikers in relatie tot het gezondheidsdoel. Het zou onwenselijk zijn als relatief gezondere alternatieven voor bijvoorbeeld frisdranken met suiker ontmoedigd zouden worden. Mogelijk kan de Nutri-Score bij alcoholvrije dranken buiten de Schijf van Vijf hierin assisteren. Bovendien moet goed worden overwogen of productverbetering een aanvullend doel is van een gedifferentieerde verbruiksbelasting. Productverbetering kan nog worden gestimuleerd bij alcoholvrije dranken met toegevoegde suikers, maar bij enkel natuurlijke suikers kan geen verdere productverbetering meer plaatsvinden.

Uiteindelijk is het een politieke keuze hoe de definities achter een gedifferentieerde verbruiksbelasting worden ingevuld. Het CBL spreekt de voorkeur uit voor een gedifferentieerde verbruiksbelasting waarbij het stimuleren van een gezond consumptiepatroon voorop staat, met duidelijke, eenduidig uitgewerkte definities voor een gelijk speelveld.

Administratieve lasten

Het CBL vindt het essentieel dat een gedifferentieerde verbruiksbelasting voldoende rekening houdt met de administratieve lasten en de uitvoerbaarheid voor bedrijven. Daarom gaat de voorkeur uit om een verbruiksbelasting in te richten als een bronbelasting. Dit levert relatief de minste administratieve lasten op met behoud van marktwerking. De belasting zou worden geheven op het punt van productie of invoer van goederen, in plaats van op het punt van verkoop aan de eindgebruiker.

Over het algemeen leiden belastingwijzigingen tot administratieve lasten en kosten voor supermarkten en foodservicebedrijven. In het bijzonder geldt dat voor een groot aantal producten binnen de reikwijdte van deze voorgestelde belastingmaatregel, de productsamenstellingen continue aan verandering onderhevig zijn, waardoor veelvuldig verschuiving zal plaatsvinden tussen de belastingtarieven. Bovendien zullen de administratieve lasten toenemen bij complexere regelgeving met veel uitzonderingen die regelmatig worden aangepast. Daarom benadrukt het CBL dat een gedifferentieerde verbruiksbelasting ingericht moet zijn op de lange termijn met eenduidige definities op basis van een duidelijk en coherent beleidskader.

Grenseffecten

De inrichting van een gedifferentieerde verbruiksbelasting en de koppeling met de accijnzen op bier zijn uiteindelijk politieke keuzes. Tegelijkertijd waarschuwt het CBL dat de grenseffecten zullen toenemen naarmate de belastingtarieven en accijnzen toenemend verschillen met België en Duitsland. Momenteel is het al zo dat grote groepen consumenten hun boodschappen in het buitenland doen vanwege de prijsverschillen met producten in Nederland. Een toename van deze verschillen zal tot gevolg hebben dat de grenseffecten zullen toenemen, met groeiende risico's voor ondernemers in de grensregio's. Het zoveel mogelijk beperken van de grenseffecten zou in deze politieke beslissing moeten worden meegenomen.

¹ <https://www.voedingscentrum.nl/nl/gezond-eten-met-de-schijf-van-vijf/wat-staat-in-de-schijf-van-vijf-en-wat-niet.aspx>